

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

ЗМІСТ

ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ.....	9
Ю.М. Колесник, М.О. Авраменко, Ю.Ю. Рябоконт	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ	11
С.А. Моргунова, О.П Школова, В.С. Дмитрієв, Ю.А. Ганошенко	
ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ MS TEAMS ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	14
В.А. Візір, О.В. Деміденко, І.Б. Приходько, А.С. Садонов, В.В. Буряк	
ЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ: ПРОСУВАННЯ ЗНАНЬ, СТИМУЛЮВАННЯ ПРОГРЕСУ, ПРОСУВАННЯ НАУКОВОЇ КАР'ЄРИ.....	16
Н.В. Підкович	
ІНТЕРАКТИВНІ ДОДАТКИ, ІНТЕГРОВАНІ ДО MS TEAMS, ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	17
Ж.М. Рагріна	
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ НА КАФЕДРАХ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	18
І.Ф. Беленічев, С.А. Моргунова, Н.В. Бухтіярова, І.Б. Самура, О.М. Кучковський, Г.І. Бесараб, В.П. Риженко, О.Г. Алієва, О.О. Попазова	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА, ГІНЕКОЛОГІЇ ТА РЕПРОДУКТИВНОЇ МЕДИЦИНИ ННПО В РАМКАХ ОНЛАЙН-ОСВІТИ	20
Н.В. Авраменко, Д.Є. Барковський, О.А. Нікіфоров, О.В. Кабаченко, О.О. Ломейко, І.В. Семененко	
НОВІ ВИМОГИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗА ФАРМАЦЕВТИЧНИМ НАПРЯМКОМ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	22
І.М. Білай	
ПЕРВИННА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЗА ФАХОМ «ПЕДІАТРІЯ» В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ТА ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ	25
Л.М. Боярська	
НОВІТНІЙ ФОРМАТ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТА-СПЕЦІАЛІСТА В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ФАРМАЦІЯ»	26
І.В. Бушуєва, Т.В. Хортецька, О.К. Єренко	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СПІЛКУВАННЯ НЕРІДНОЮ МОВОЮ ІНОЗЕМЦІВ НА ДОВУЗІВСЬКОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ.....	28
Л.І. Васецька	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «ОСНОВИ ХІМІЧНОЇ МЕТРОЛОГІЇ» НА КАФЕДРІ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	30
С.О. Васюк, А.С. Коржова, Н.О. Нагорна, К.П. Медведєва, Ю. М. Жук, А.О. Донченко	
РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ РОБОТИ НА КАФЕДРІ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ MICROSOFT TEAMS	31
С.О. Васюк, Н.О. Нагорна, А.С. Коржова, Д.І. Дочинець, К.П. Медведєва, Ю.М. Жук, А.О. Донченко, О.Р. Малецька,	
ОПТИМІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСАНТІВ ЦИКЛІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ НА КАФЕДРІ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	32
Л.Л. Воронцова, А.О. Остапенко, В.А. Коваленко, О.С. Козачук, С.О. Кенійз	

адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного [2].

Розглянемо можливості роботи в Microsoft Teams на кафедрі аналітичної хімії та їхні переваги.

1. Організація командної роботи: Microsoft Teams надає зручну платформу для організації командної роботи на кафедрі аналітичної хімії. Модератори кафедри створюють команди для конкретних академічних груп, проектів та курсів. У середині кожної команди викладачі створюють канали для різних тем і завдань, обміну файлами, обговорень і планування зустрічей.

2. Обмін інформацією та документами: Microsoft Teams забезпечує зручний обмін інформацією та документами між учасниками кафедри. Усі файли, які створюються або завантажуються в Teams, зберігаються в хмарному сховищі OneDrive, що дає змогу учасникам мати доступ до них з будь-якого пристрою. Крім того, можливості спільної роботи над документами дають змогу викладачам і студентам одночасно редагувати файли, вносити коментарі та залишати позначки про виконані завдання.

3. Відеоконференції та онлайн-зустрічі: Microsoft Teams надає широкі можливості для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей на кафедрі аналітичної хімії. Викладачі активно використовують Teams для проведення лекцій і семінарів у режимі реального часу, а також для організації консультацій та обговорення питань за участю студентів. Вбудовані функції чату та обміну екраном роблять комунікацію більш ефективною та інтерактивною.

4. Інтеграція з іншими інструментами та сервісами: Microsoft Teams інтегрується з іншими популярними інструментами та сервісами, що розширює його можливості на кафедрі аналітичної хімії. Наприклад, можна інтегрувати Teams з Office 365, що дає змогу використовувати додатки Word, Excel і PowerPoint безпосередньо в Teams. Також можлива інтеграція з різними сервісами для хімічного моделювання, аналізу даних і управління лабораторними процесами.

5. Безпека: Microsoft Teams забезпечує високий рівень безпеки для комунікації та зберігання конфіденційної інформації. Захист даних, шифрування передачі повідомлень та можливості керування доступом дозволяють забезпечити безпеку комунікації.

Висновок: Microsoft Teams являє собою потужний інструмент для поліпшення організації командної роботи, обміну інформацією та проведення онлайн-зустрічей на кафедрі аналітичної хімії. Його можливості дають змогу підвищити ефективність освітнього процесу, співробітництво між викладачами та студентами, а також поліпшити комунікацію в рамках дослідницької діяльності в умовах карантину та воєнного стану.

Література

1. Нагорний В. В., Донченко А. О., Нагорна Н. О. Застосування цифровізації навчального простору в закладі вищої освіти. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Інновації медичної освіти: перспективи, виклики та можливості». Запоріжжя, 2022. С. 411-417.

2. Н.О. Нагорна, С.О. Васюк, А.С. Коржова. Хмарний сервіс MS TEAMS як невід'ємний елемент дистанційної освіти у ЗВО. Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти (в онлайн режимі за допомогою системи Microsoft Teams) : матеріали XVII Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 05–06 лист. 2020 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль: ТНМУ, 2020. – 328 с. С. 191-200.

ОПТИМІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ КУРСАНТІВ ЦИКЛІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ НА КАФЕДРІ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ

Л.Л. Воронцова, завідувач кафедри лабораторної медицини, А.О. Остапенко, доцент кафедри лабораторної медицини, В.А. Коваленко, доцент кафедри лабораторної медицини, О.С. Козачук, асистент кафедри лабораторної медицини, С.О. Кенійз, асистент кафедри лабораторної медицини

Ключові слова: самостійна робота, спеціалізація, лікарі-курсанти.

Вступ. Спеціалізація – це перш за все опанування практичних навичок. В умовах військового часу заняття проводяться онлайн. Тому лікарям-курсантам на робочих місцях повинні створювати умови для проходження усіх розділів заочного циклу – це наявність відповідних методик та

апаратури, а під час очного циклу закріпити отримані професійні навички на профільній кафедрі. Процес навчання у вищому учбовому закладі післядипломної освіти все більше спирається на стимулювання самостійної діяльності лікарів-курсантів, яка формує у курсантів здатності до саморозвитку, творчого застосування отриманих знань, адаптації до професійної діяльності. У широкому сенсі під самостійною роботою курсантів (СРК) слід розуміти сукупність усієї самостійної діяльності курсантів-інтернів як в учбовій аудиторії, так і поза нею, у контакті з викладачем і в його відсутності.

Основна частина. Організація самостійної роботи – актуальне питання у підготовці лікарів-курсантів на етапі спеціалізації у післядипломній освіті. У нових освітніх стандартах післядипломної освіти даному виду роботи відводиться важлива роль. При навчанні під час спеціалізації, самостійна робота здійснюється протягом усього періоду навчання. Під час заочного циклу лікарі-курсанти виконують самостійну роботу, передбачену тематичним планом та програмою навчання, під контролем куратора та викладачів кафедри, при проходженні очного циклу – під контролем викладача кафедри. Успішна робота курсантів на занятті безпосередньо залежить від позааудиторної СРК, оскільки вона сприяє формуванню уміння структурувати матеріал, виділяти головне, запам'ятовувати основні положення. При підготовці до заняття курсантів пропонується зробити підбір і вивчення літературних джерел із заданої тематики, рішення ситуаційних завдань, розробка і складання схем і таблиць, виготовлення засобів наочності (малюнків, стендів, електронних презентацій), написання доповідей і рефератів, і інші способи представлення учбового матеріалу.

Під час навчання курсантів, а також в порядку підвищення міри їх самостійності завдання по СРК стають усе більш складними. При цьому складнення йде як по лінії збільшення об'єму матеріалу і залучення додаткової літератури, так і по способах керівництва і контролю з боку викладача. На нашій погляд, одним з основних видів СРК є робота з таблицями і схемами. Згідно з принципом ускладнення на першому етапі курсантів-інтернів працюють з готовими схемами і таблицями, самостійно вивчаючи і аналізуючи їх зміст, наприклад, схему шляхів катаболізму біополімерів і виділення енергії. На другому етапі курсантів-інтернів переходять до заповнення запропонованих викладачем таблиць і схем, що "мовчать". Наприклад, вони заповнюють таблиці, що містять основні характеристики білків, гормонів, ферментів, липопротеїнов крові, жиро- і водорозчинних вітамінів. На третьому етапі у міру накопичення знань, їх аналізу і осмислення, курсанти можуть вже самостійно складати схеми і будувати таблиці, що допомагає їм побачити основні точки перетину метаболічних шляхів і скласти цілісну картину взаємозв'язку обміну речовин і енергії.

Підсумковою формою стають схеми і таблиці, в яких використовується інтегрований матеріал по декількох суміжних медико-біологічних дисциплінах, таким як біологія, анатомія, гістологія і нормальна фізіологія. Так, наприклад, до завершення вивчення підрозділу з біохімії білків у курсантів формується цілісне уявлення про процес появи основних метаболітів азотистого обміну або про особливу роль печінки в процесах життєдіяльності організму людини і так далі.

Аудиторна СРК має свою специфіку: вона реалізується в ході виконання лабораторного практикуму, на який відводиться не менше 70% робочого часу зайняття. Але специфіка військового часу переводить всі форми СРК в режим позааудиторної дистанційної роботи. Принцип ускладнення лежить і в основі позааудиторної СРК. Так, на початку курсу навчання викладач строго контролює виконання курсантами кожного етапу лабораторної практичної роботи. До закінчення курсу вони опановують навички лабораторної справи і здатні самостійно виконати будь-яке практичне завдання і інтерпретувати отримані результати. В процесі виконання лабораторного практикуму курсанти набувають навички роботи на приладах, уміння аналізувати і обробляти результати експериментів, навички правильного ведення документації і оформлення протоколів.

Більшість часу практичного лабораторного заняття включають елементи дослідницького характеру. Для активізації пізнавального інтересу практичні лабораторні роботи проводяться по індивідуальних завданнях. Так наприклад, працюючи з різними сироватками, курсанти виявляють гіпо-, гіперглікемію або нормальний вміст глюкози, аналізують результати, інтерпретують їх і самостійно роблять висновки про наявність або відсутність патології.

Індивідуальний характер носять і теоретичні ситуаційні завдання. Вони можуть бути двох типів: так звані "академічні" завдання, спрямовані на закріплення теоретичного матеріалу, і "клінічні" завдання, спрямовані на застосування отриманих знань в медичній практиці. Ми маємо в розпорядженні великий банк ситуаційних завдань і завдань, диференційованих по мірі складності. Залежно від індивідуальної успішності курсантів і групи в цілому ми використовуємо різні варіанти: даємо певну кількість завдань для самостійного вирішення, рівних по трудності, а оцінку ставимо за кількість вирішених за певний час завдань; чи видаємо завдання із завданнями різної трудності і оцінку ставимо за складність вирішеного завдання.

Активність курсантів на практичному зайнятті можливо посилити за рахунок використання індивідуальних варіантів типових завдань. Перед початком виконання завдання даються лише загальні рекомендації, а після закінчення завдання детально розбирається спосіб її рішення і оцінюються результати. Наприклад, при вивченні обміну білкових маркерів некрозу міокарда кожному курсантові пропонується розрахувати прогностичну "цінність" кожного з маркерів, що вивчаються, при різних патологічних або діагностичну "вартість" процесу їх дослідження.

Кожен вид СРК обов'язково контролюється і оцінюється викладачем. При організації поточного контролю на зайнятті найбільш доцільне поєднання різних форм контролю: усного і письмового, індивідуального і фронтального. Одним з найбільш дієвих є тестовий контроль знань курсантів, який відрізняється об'єктивністю, економить час викладача. Дуже ефективно використання тестів також і для самоконтролю курсантів.

Таким чином, використовуючи різні види позааудиторного СРК, ми домагаємося ефективнішої роботи курсантів, перетворюючи їх на активних учасників учбового процесу і націлюючи їх на подальше професійне зростання і успішність в обраній діяльності.

Для оптимізації та ефективного використання часу підготовці лікарів-курсантів під час очного періоду спеціалізації розроблені online-заняття з відеоконтентом з окремих тем по розділам самостійної роботи Робочих програм по розділам, які викладені і працюють на платформі Teams. Результат про виконання і оцінка про якість враховуються при підсумковому екзамені.

Висновки. 1. Використання інформаційно – комунікаційних технологій в процесі виконання самостійної роботи дає можливість викладачам контролювати активність та ступінь виконання завдань кожним лікарем-курсантом, а курсантам оцінювати якість розроблених методичних матеріалів з метою їх уніфікації та доступності.

2. Під час військових дій використання СРК є надійним джерелом отримання лікарями-курсантами додаткових знань та вмій у зв'язку з проблемами які виникають з інтернетом та джерелами енергії при проведенні навчання.

Література

1. Міхеев А.О. Дистанційне навчання в сучасних умовах: за і проти // Problems of implementation of science into practice. Abstracts of XIII international scientific and practical conference. Oslo, Norway 2020. pp. 279-283.

2. Хвисьок О. М. Smart-технології як засіб професійного розвитку фахівців у післядипломній медичній освіті / О. М. Хвисьок, В.Г.Марченко, О.М. Касьянова та ін. //Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку): матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. –с.488-489

3. Структура дистанційної освіти та адаптація навчального процесу з лабораторної діагностики за умов воєнних дій // Остапенко А.О., Воронцова Л.Л., Коваленко В.А., Міхеев О.О./ Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, м. Івано-Франківськ, 2 грудня, 2022 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. — 268 с.

4. Актуальність забезпечення моніторингу самостійної роботи на етапі післядипломної підготовки спеціалістів / А. О. Остапенко, О. С. Яковлева //«Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку): матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора члена-кореспондента НАМН України, професора Л. Я. Ковальчука (Тернопіль, 21–22 трав. 2015 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – С.463.

5. Організація освітнього процесу на факультеті післядипломної освіти з використанням дистанційних технологій // Білай І. М., Красько М. П., Остапенко А. О., Демченко В. О. / «Актуальні питання вищої медичної

(фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення». Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю в онлайн-режимі за допомогою системи Microsoft Teams. - м. Тернопіль.2021.-С. 63-65.

6. Компетентностний підхід: освітня інновація або «нова модель змісту освіти» у структурі підготовки сучасного лікаря-лаборанта / Остапенко А.О., Клицинова Ю.О., Литвиненко В.В.// XVI наук.-метод. конф. 2019р. «Інноваційні освітні технології в післядипломному навчанні лікарів» (тези доповідей).- Запоріжжя,2019.- С.57-59.

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ – АНЕСТЕЗІОЛОГІВ У ПЕРІОД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

С.І. Воротинцев (завідувач кафедри), С.М.Корогод (доцент), С.М.Гриценко (професор),
Т.О.Семенова (доцент),

Ключові слова: надзвичайні ситуації, анестезіологія, безперервний професійний розвиток

Вступ. На жаль, подовження бойових дій в Україні і пандемії, пов'язаної з коронавірусом 2019 року (2019-nCoV), значно обмежує можливості вільного спілкування між лікарями. Прийнятий наказ МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» в умовах бойових дій дозволяє забезпечити безперервний професійний розвиток лікарів – анестезіологів.

Основна частина. Використання прогресивних методів навчання, зокрема: комп'ютерних навчальних технологій, розширили можливості для якісної підготовки лікарів-курсантів на циклах тематичного удосконалення, стажування, постійно діючих семінарів, використовують заочну дистанційну форму, яка стала основною під час надзвичайні ситуації. За цей період на кафедрі використовувалися наступні освітні платформи: ZOOM, Moodle Google, Google Suit, останнім часом MS Teams. Основним був презентаційний лекційний матеріал, що проводився в он-лайн режимі, який дозволяв безпосередню участь курсантів в обговоренні висвітлених питань анестезіології та інтенсивної терапії в визначених розкладом занять. На практичних заняттях і семінарах застосовуються наявні навчальні програми, відеофільми з питань анестезіології та інтенсивної терапії. Це понад 60 відеоматеріалів з освоєнням практичних навичок по темам, що входять до переліку кваліфікаційних вимог до лікаря-анестезіолога. Наприклад: зондування шлунка (назо, орогастрально), пункція і катетеризація перидурального простору, закритий масаж серця при серцево-легеневій реанімації, спинномозкова пункція, установка лярингеальної маски, інтубація трахеї та інші.

У навчальних відеофільмах до розгляду представлені питання показань і підготовки до відповідних практичних дій. Досить наочно висвітлені технічні прийоми, що використовуються, і необхідне технічне оснащення для цих цілей. Крім того, окремо вказується на можливі труднощі при їх проведенні та ускладнення, пропонуються заходи щодо їх запобігання. Після спільної роботи з викладачем, курсантам пропонується аудиторна самостійна робота, що включає оцінку слухачами даних клінічного огляду, інтерпретацію лабораторних та інструментальних досліджень і, нарешті, визначення плану лікування з використанням стандартних листів інтенсивної терапії. На кафедрі розроблені кілька програм з елементами дистанційного навчання у вигляді електронної розсилки кейсів, що містять лекційний і візуальний матеріал та контрольні питання. Окрім того, розроблено методичне забезпечення та проведено очно-заочний, з елементами дистанційного навчання, тематичний цикл “Анестезія та інтенсивна терапія при травматичних і нетравматичних ушкодженнях нервової системи”. На кафедрі використовуються інтернет-ресурси, зокрема є електронна бібліотека, що включає понад 300 джерел вітчизняної та зарубіжної літератури, а також електронні адреси інтернет видань, бібліотек. Оцінка знань і практичних навичок реалізується за допомогою уніфікованої стандартної комп'ютерної програми "Elex" на циклі “Спеціалізація”, та тестування за контрольними питаннями та ситуаційними завданнями, розробленими на кафедрі, що відповідає основним критеріям якості – об'єктивності оцінки знань.